

“Bir şirket nasıl yönetiliyorsa futbol kulüpleri de o sorumlulukla yönetilmeli”

Mahalle takımında 10 yaşında başladığı futbol macerasını, Türkiye liglerinde kazandığı yedi gol krallığıyla, Avrupa’da aldığı altın, gümüş ve bronz ayakkabılarla zirveye taşıyan Tanju Çolak, Türkiye’deki futbol kulüplerinin borç sarmalından ancak bir şirket ciddiyetiyle yönetilerek kurtulabileceğini savunuyor. “İş adamları, kulüpleri kendi şirketleri gibi yönetmeli” çağrısında bulunan Çolak’a göre, Türk futbolunun mevcut yönetim anlayışı ve bütçe planlamasıyla istenilen atılımı yapabilmesi mümkün değil.

Futbol kariyeri boyunca Türkiye liglerinde oynadığı 296 maçta 257 gol atarak, maç başına en yüksek gol ortalamasında Metin Oktay’dan sonra ikinci sırada bulunan Tanju Çolak bugün, kendi adıyla kurduğu akademide geleceğin gol krallarını yetiştiriyor. Mali şeffaflıkta Avrupa’nın çok gerisinde kalan kulüplerin içinde buldukları borç sarmalından, bütçelerini denetleyerek kurtulabileceğini söyleyen Çolak’a göre, futbolumuzun sağlıklı bir yapıya kavuşması için, futboldan gelen, yeşil sahalarda ter akıtmış insanların kulüplerin yönetiminde olması büyük önem taşıyor. Türkiye liglerinde kazandığı yedi gol krallığı ve UEFA altın, gümüş, bronz ayakkabı ödülleriyle her futbolcuya nasip olmayacak birçok başarıya imza atan “Gol Kralı” Tanju Çolak ile Türk futbolunun yaşadığı sıkıntılarının nedenlerini konuştuk.

Türk futbolunda çok önemli başarılarla imza atan Tanju Çolak’ın futbol hayatı nasıl başladı?

Futbola 10 yaşında Samsun’daki bir mahalle takımı olan Yeni Çiftlikspor’da tesadüf eseri başladım. Tesadüf diyorum çünkü top koşturmak bizim için ilk etapta bir sokak oyunuydu. Mahalle takımları arasında amatörce maçlar yapıyorduk. Bir gün sahası, antrenörü, idmanı olan Samsun bölge takımı ile maç yapılacağı haberi geldi. Beni de çağırdılar. Maçı bizim takım 6-1 kaybetti. O maçtaki tek golü ben attım. 1974 yılında attığım bu gol kariyerimin bir anlamda dönüm nok-

tası oldu. Maç bitiminde rakip takımın antrenörü Cumhur Dilek bana “Bizimle oynamak ister misin?” teklifinde bulundu. O zaman 11 yaşındaydım. Annemin ve babamın desteğiyle hemen prosedürleri tamamladım ve takımın kadrosuna girdim. Zaten ailemin desteğini de tüm futbol hayatım boyunca gördüm. Samsun bölgesi minik takımından sonra yıldızlar takımına geçtim. 1976 yılında Türkiye penaltı şampiyonasına katılarak, Türkiye ikincisi oldum. Bu, futbol hayatımdaki ilk önemli başarı oldu benim için. Bu başarı da, benim bu yolda yürümeme itici güç oldu bir anlamda. 16 yaşında, ilk lisanslı kulübüm Samsun Yolspor’a meyve suyu ve bir dilim yaş pasta karşılığında transfer oldum. Bu takımda oynarken gösterdiğim performansın da etkisiyle genç milli takımına çağrılmaya başladım. Bu süreç benim sivrilme dönemimdi diyebilirim. Daha yaşım 18 olmadan Fenerbahçe, Galatasaray, Trabzonspor ve Samsunspor gibi büyük takımların genç kadrolarından teklifler gelmeye başladı.

Kimi tercih ettiniz peki?

İlk etapta kendi bölge takımım Samsunspor’a gitmek istedim. İstanbul ve büyük takımlar beni korkuttu o yıllarda. Attığım imzayla Samsunspor’da altı yıl top koşturdum, bunun dört yılında kapitanlık yaptım. Samsunspor’da iki defa 1.Lig’de, iki defa da Süper Lig’de olmak üzere dört kez üst üste gol kralı oldum. Bu da yeni tekliflerin gelmeye başlamasına yol açtı. Hiç istememe rağmen Galatasaray’a “Evet” dedim.

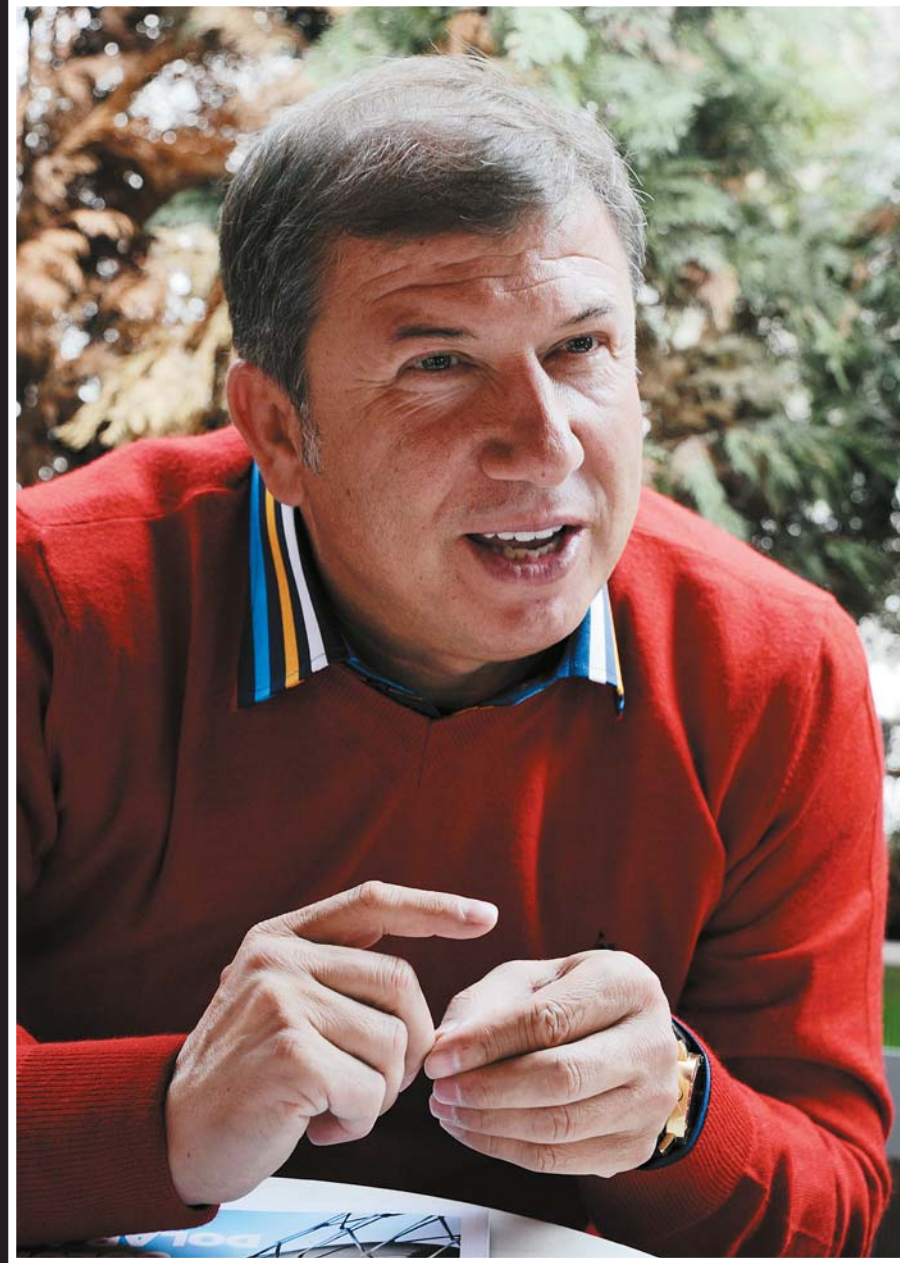
Bu önemli bir teklif değil miydi sizin için? Neden gitmek istemediniz Galatasaray’a?

Yaşım 24’tü ve İstanbul’a gelmekten korkuyordum. Galatasaraylıyım ama “Büyük şehirde ben ne yaparım” endişesi yaşadım. O dönemin Samsunspor Başkanı Hasbi Menteşoğlu’nun yanına iki kere giderek, “Samsunspor’da kalmak istiyorum, beni göndermeyin” dedim. Her ikisinde de beni ağlatarak geri gönderdi ve “Sen artık burayı aştın, burada kalmazsın” dedi. 1987-1988 sezonunda Galatasaray Spor Kulübü’ne transfer oldum. Böylece Galatasaray maceram başlamış oldu.

O yıllar kariyerinizin en parlak dönemiydi. Nasıl geçti Galatasaray’daki yıllarınız?

Galatasaray’daki dört yılda üst üste birçok başarı elde ettim. Galatasaray formasıyla ilk sezonumda 39 gol atarak kariyerimde beşinci, Süper Lig’te üçüncü defa gol krallığına imza attım. Hem Metin Oktay’a ait bir sezonda en çok gol atma rekoru kırdım hem de Avrupa liglerinde o sezon en çok gol atan futbolcu unvanını kazandım. Türkiye 1. Lig’inde tüm zamanların en çok gol atan oyuncusu unvanını Metin Oktay’ın elinden aldım. 240 golle halen bu rekorun sahibiyim. 1985-1986 sezonunda Samsunspor’da iken 33 golle Avrupa’da en çok gol atan üçüncü futbolcu oldum ve UEFA Bronz Ayakkabı Ödülü’nü aldım.1987-1988 sezonunda ise, Galatasaray formasıyla attığım 39 gol sayesinde Avrupa’da en çok gol

Hem Avrupa liglerinde hem Türkiye'de en çok gol atan futbolcu unvanını kazandınız. Türkiye'de en beğendiğiniz golcüler kimler?

Alex vardı, o da gitti. İyi bir golcü, gelen üç toptan ikisini gole çevirmeli. Ayrıca maça hazır olması, çok çalışması gerekiyor. Yıldız olmanın temelinde vuruş ve pozisyonları ezberlemek yatıyor. Gözü kapalı topa kafa atabilmeli, sadece ayak çalımını yetmiyor. Avrupa'da Ronaldo, Messi ve David Villa gibi muhteşem golcüler var.

Türkiye'de futbol takımlarının altyapıya yeterince yatırım yaptığını düşünüyor musunuz?

Kesinlikle hayır. Altyapı konusunda çok ciddi eksiklik var. Milan takımının 48 ülkede 8-16 yaş arası çocuklara yönelik yaptığı bir Milan Junior Camp adıyla bir organizasyonu var. Türkiye'de bu organizasyonu yapmak için İstanbul'da yan yana iki futbol sahası olan mekân aradım. Sadece Riva'da bulabildim, onu da son anda çıkan aksilikler yüzünden kullanamadık. Organizasyonu yapmak için İstanbul'da iki farklı semtte saha buldum. Yapılan seçimlerde üç çocuk seçildi. Bu çocuklarımız Milano'da 25 sahanın yan yana bulunduğu küçük bir köyde, diğer 48 ülkeden gelen 350 çocukla bir araya geldi. Oraya gittiğimizde gördüğümüz bu tablo çok enteresandı. Türkiye'nin altyapıya verdiği önemin ne kadar yetersiz olduğunu bu şekilde bir kez daha anlamış oldum.

Bu nedenle mi Tanju Çolak Futbol Akademisi'ni kurdunuz?

Yatırımı bu eksikliği görerek yaptım diyebilirim. Tanju Çolak Futbol Akademisi'nde 6-16 yaş grubu çocuklarımızın futbol alanında eğitimini hedefliyoruz. Futbol eğlenmeden öğrenilemeyecek bir spor ve program içeriklerimiz bu yönde hazırlandı. Tüm sporcularımızın bu oyuna katılmasını sağlıyoruz. Cinsiyet gözetilmeden, kız/erkek her isteyen akademimizde eğitim alabiliyor. Aslolan, çocuklarımızın sporcu ruhuyla fiziksel ve ruhsal gelişimine destek vermek. Şu anda futbol okulumuz sekiz şehirde eğitimlerini sürdürüyor. Şimdi Bursa'da da açıyoruz. Talep oldukça fazla. Bu sezon boyunca okul sayısını 10'a çıkarmayı hedefliyoruz. Futbolu çocuklara sevdirmenin yanı sıra, doğru bir eğitimden geçmeleri de büyük önem taşıyor. Çocukları

küçük yaşta eğitmek çok önemli. Benim zamanımda böyle imkânlar yoktu.

Yabancı futbolcu transferinde birinciliği kimseye kaptırmayan Türk takımları yurt dışına oyuncu satışı konusunda neden aynı başarıyı gösteremiyor?

Türkiye transferden 30 milyon euro satış geliri elde ederken, transferlere 112 milyon euro ödedi. Bu inanılmaz bir fark. Aslında teknik olarak Avrupa'dan çok daha iyi durumda olmamıza rağmen, alt yapı ve disiplin konusunda çok eksiklerimiz var. Öyle ki çocuklara eğitimin yanı sıra beslenme eğitimi konusunda bile yeterince imkân sunulmuyor. Gençlerimiz 18-20 yaşına kadar Avrupa ile başa baş rekabet edebiliyor. En büyük sorun 20 yaşından sonra yaşanıyor. Yurt dışında ise çalışma sistemi, eğitim, beslenme düzeni ve sıkı disiplin var. Gençler bizimkilerden çok farklı şartlarda futbola hazırlanıyor. Bu da Türk takımlarının sürekli yurt dışından futbolcu transfer etmesine neden oluyor. Ama aynı başarıyı biz gösteremiyoruz. Bu durum sadece bonservis bedelleri değil, aynı zamanda oyunculara ödenen paralar konusunda da kulüplere sıkıntı yaratıyor.

Türkiye'de spor kulüplerinin bütçelerini doğru ve verimli kullandıklarını düşünüyor musunuz?

Türkiye'de futbol ekonomisi çok büyüdü. Benim futbola başladığım yıllarla şimdi geline nokta arasında inanılmaz fark var. Biz o yıllarda transfer ücreti olarak 600-700 bin dolar alırdık, şimdi futbolcularla 3-3,5 milyon euro üzerinden anlaşmalar yapılıyor. Parayı iyi değerlendirmek lazım. Türkiye'deki birçok büyük takım zarar yazıyor yıllardır. Dünya takımları arasında futbolcuya en çok para veren ülkelerin başındayız. Bu kadar ödemenin karşılığını ise ne yazık ki alamıyoruz. Transfere çok büyük bütçeler ayırıp, yurt dışına futbolcu gönderemeyen bir ülke durumundayız. Arda Turan, Emre Belözoğlu bizi iyi temsil ediyor. Bu sayının daha da artması gerekiyor.

Mali tabloya baktığımızda 2011 yılında dört büyüklere yılın golünü dolar attı. Dört büyükler 2011 yılında 55 milyon lira kur zararı yazdı. Kulüpler kur yönetimi konusunda oldukça başarısız. Bu noktada ne tavsiye edersiniz?

Futbolu oynamış, terini akıtmış insan-

ların takımları yönetmesinin önemi burada ortaya çıkıyor. Futbolun içinden gelmiş insanların kulüplerin başına geçmesi Türkiye'de neredeyse imkânsız. O halde, mademki iş adamları futbol takımlarını yönetiyor, kendi şirketleri gibi yönetsinler takımları da. Büyük kulüplerin yönetimleri aynı zamanda ithalatı, ihracatı, üretimi olan büyük iş adamlarından oluşuyor. Yönetime ilk geldikleri yıllardaki borç toplamına bakıyorsunuz, bir de birkaç yıl sonraki borca. Aradan geçen zamanda borç, iki üç kat artmış. Böyle durumlarda, bu kulüp yöneticilerine, "Siz kendi şirketlerinizi böyle mi yönetiyorsunuz?" diye soruyorum. Kendi şirketini böyle yönetse iflas eder. İşte buradan yola çıkarak, bir şirket nasıl yönetiliyorsa o özen, ciddiyet ve sorumlulukla yönetilmeli futbol kulüpleri de. Kulüp yöneticileri, kısa vadeli ve günü kurtarmaya yönelik kararlar yerine, uzun vadeli kalıcı plan ve stratejiler hayata geçirilmeli. Nasıl şirketlerindeki riskleri ortadan kaldıracak sistemler geliştiriyorlarsa, yönettikleri takımlar için de bu sistemleri uygulamalıdır. Eğer böyle olursa Türk futbolu çok daha hızlı gelişebilir. Kulüpler çok daha büyük başarılar imza atar, yurt dışında takip edilen bir seviyeye gelir. Ancak, Türk futbolunun mevcut yönetim anlayışı ve bütçe planlamasıyla önemli bir atılım yapabileceğine inanmıyorum.

Türk futbolu 2013'te devreye girecek UEFA kriterleri nedeniyle daha da büyük sorunlar yaşayacak. Bundan böyle geliri kadar transfer harcaması yapabilecek olan kulüplere yöneticilerden de maddi katkı yapılamayacak. Bunun etkileri ne olur?

Avrupa kulüp futbolunun uzun vadede kalcılığını korumak, transfer ücretleri ve maaşlar üzerindeki baskıyı azaltmak ve enflasyonist etkiyi sınırlamak için UEFA İcra Kurulu tarafından 2009'da kabul edilen Finansal Fair Play, kulüplere uyulması gereken birtakım kurallar getiriyor. Finansal Fair Play kriterlerine 2014-2015 sezonunda uymayan kulüpler, UEFA organizasyonlarından mahrum kalacakları gibi, çeşitli cezalar da alacak. Buna göre, yöneticiler kulüp için ceplerinden harcama yapamayacak, kulübün toplam borcu, toplam gelirinin yüzde yüzünü geçemeyecek, yöneticiler borçları 2012-13 sezonuna kadar ödemek durumunda kalacak. Bu kurallara uyma-

atan futbolcu olarak UEFA Altın Ayakkabı Ödülü'ne layık görüldüm. 1990-1991 sezonunda, yine Galatasaray'da bu kez 31 golle Avrupa'da en çok gol atan ikinci futbolcu oldum ve UEFA Gümüş Ayakkabı Ödülü'nü aldım.

Ardından Fenerbahçe forması da giydiniz.

1991-1992 sezonunda Fenerbahçe'ye transfer oldum. Fenerbahçe forması ile 53 maçta 50 gol atarak, 1992-1993 sezonunda beşinci ve son kez gol kralı oldum. Bir maçta en fazla gol atma rekorunu 1992-1993 sezonunda Fenerbahçe formasıyla Karşıyaka'ya attığım altı gol ile kırdım. Ardından 1. Lig'de mücadele eden İstanbulspor'a transfer oldum. Jübile ma-

çım, 29 Temmuz 1998 tarihinde Fenerbahçe Stadı'nda, Fenerbahçe ile Bursaspor arasında yapıldı. Futbolu bıraktıktan sonra ise Siirtspor ve Göztepe'de teknik direktörlük yaptım.

Türkiye'de bu kadar iyi giden kariyerinizi yurt dışında niye devam ettirmediniz?

Monaco ve Marsilya gibi Avrupa'daki birçok takımdan teklif geldi. Ama gitmedim. Hiçbir zaman da "Keşke gitseydim" demedim. O zaman menajerim, yol gösterim yoktu. Gitmekten korktum açıkçası. Türkiye'de kalmak istedim. Geçmişte keşke diyeceğim tek konu, Galatasaray'da biraz daha forma giymek olurdu. Birkaç sezon daha oynamak isterdim.

yan kulüplere UEFA organizasyonlarına katılmadan para cezasına kadar, birçok yaptırım uygulanacak. Bu açıdan, mali şeffaflık anlamında Avrupa'nın gerisinde olan Türk futbolundaki birçok büyük takımın, bütçelerini denetleyerek, sağlıklı bir yapıya kavuşması gerekiyor. UEFA kriterlerinin Türk futboluna adapte edilmesi artık kaçınılmaz bir hâl aldı. Hesap sorma mekanizmasını Türk futbolunda geliştiremediğimiz sürece düzlüğe çıkmamız mümkün değil. Astronomik rakamlar artık telaffuz edilmemeli. Futbolcu alırken yöneticilerin çok iyi düşünmesi, günü kurtarma kaygısını bir kenara bırakıp akıllı hareket etmeleri gerekiyor. Kaliteli, ahlaklı, yarını düşünen yönetimlere ihtiyaç var.